

En klassisk situation

ROGER
BUCH

Hvis love ikke overholdes i det offentlige system, kan regeringen iværksætte sanktioner mod f.eks. amter og kommuner. Men et sådant systems forudsætning er, at sanktionerne kun i sjældne tilfælde effektueres. Går det for

tit på, bryder systemet sammen.

De bedste magtmidler er dem, som man aldrig får brug for at anvende. Denne erkendelse ligger dybt forankret i politik, nationalt, regionalt og lokalt såvel som internationalt. Det er eksempelvis almindeligt at tilskrive den atomare oprustning og magtbalancen en vigtig betydning for, at der ikke udbrød væbnet konflikt mellem øst og vest i Europa under den kolde krig.

De mange tusinde a-våben og deres indbyggede trussel om en altodelæggende krig

I EN tid, da borgerne skal sættes i centrum, er denne definition af skattestoppet paradoksalt set fra en borgersynsvinkel. Reelt kan halvdelen af landets kommuner og amter sætte skatten op for halvdelen af befolkningen, hvis blot den anden halvdel af kommuner og amter sætter skatten ned for den anden halvdel af befolkningen – det vil leve op til regeringens skattestop, men næppe opleves af halvdelen af befolkningen som et reelt skattestop.

Betragtes 2003 ses eksempelvis, at langt de fleste kom-

aftale med amter og kommuner, da en sådan debat kan demonstrere, at der under et skattestop kan være masser af skattestigninger – for borgerne vel at mærke og ikke for samfundsøkonomien, den samlede kommunale økonomi, gennemsnitsborgeren, eller andre abstrakte størrelser.

REGERINGEN har måske ved indførelsen af den nye sanktionslov været inspireret af den tidligere amerikanske præsident George Washington, som citeres for i slutningen af 1700-tallet at have sagt, at "Der er intet, der så sikkert skaber fred, som at være vel forberedt på at møde fjenden".

Fremstår man stærk, afskrækker man altså fjenden og undgår krigen og konflikten. Regeringen har med sanktionsloven øjensynligt styrket sin position inden forhandlingerne om de økonomiske aftaler, som gennem årtier har været karakteriseret ved en mådeholden overholdelse.

Men måske rammes regeringen af et andet af den in-

Et fravær af en aftale er – hvert fald på kort sigt – et større problem for regeringen end for amter og kommuner. Et nej tak vil flytte de ubehagelige beslutninger om besparelser, effektivisering osv. tilbage på regeringens bord, da den enten bliver tvunget til det utænkelige, at se skattestoppet smuldrer for flere end 6,5 procent af borgerne – eller at vedtage en lov som pålægger amter og kommuner bestemte økonomiske rammer.

EN SÅDAN lov vil blive endnu et tungt symbolsk argument i slagsmålet om, hvorvidt besparelser, sygehushalvinger mm. skyldes regeringen, skattestoppet, den udsatte revision af udligningsystemet osv., eller om de skyldes amter og kommunernes egen politik.

Argumenterne er desto mere ubehagelige, fordi de især vil blive fremført af landets borgmestre, hvorefter stats-, finans- og indenrigsministerens parti har besiddet omkring halvdelen af posterne.

Sådanne argumenter – frugtede partifæller – er nok næppe det, regeringen vil samle på her, da valgperiodens midte nærmer sig, og det snart gælder om at bakke mod næste folketingsvalg.

"Reelt kan halvdel af landets kommuner og amter sætte skatten op for halvdel af befolkningen, hvis blot den anden halvdel af kommuner og amter sætter skatten ned for den anden halvdel af befolkningen."

for alle parter, skabte den såkaldte MAD-situation, det vil sige *Mutually Assured Destruction* eller den gensidigt garanterede ødelæggelse, som gjorde krig umulig. Det gennemregulerede moderne samfund med tusindvis af lovparagraffer er spækket med forskellige sanktioner, hvis lovene ikke overholdes, men bygger ligeledes på, at disse sanktioner sjældent og helst slet ikke skal effektueres. Hvis mange sanktioner bliver nødvendige, bryder systemet ganske simpelt sammen.

At regeringen også foretrækker ikke at anvende magtmidler i forhold til amter og kommuner, ses bl.a. ved, at den såkaldte sanktionslov, som blev vedtaget af regeringen og Dansk Folkeparti i Folketinget den 6. februar 2003, alene gælder amterne og ikke kommunerne, der i modsætning til amterne overholdt økonomiaftalen for 2003.

Indenrigs- og sundhedsministeren annoncerede dog allerede i sin fremsættelse af loven, at den om nødvendigt ville blive udvidet til også at omfatte kommunerne.

Loven, som rettelig hedder "Lov om regulering af stats-tilskud til amtskommuner ved ændringer i den amtskommunale udskrivningsprocent", indebærer, at hvis økonomiaftalen overskrides med skattestigninger – og alene dette – inddrager regeringen indtægten ved overskridelsen med halvdel fra det/de amter, som sætter skatten op, og den anden halvdel fordelt på samtlige amter.

Løsningen for amterne kan findes i, at nogle amter sætter skatten ned, hvis andre amter sætter den op, da dette vil afværges sanktionen fra regeringen.

muner overholdt skattestoppet: 243 kommuner havde uændret skat for deres mere end 4,1 million indbyggere. Cirka 800.000 borgere oplevede skattelettelser i deres 11 kommuner, mens mere end 350.000 indbyggere i 16 kommuner fik en stigende skatteopkrævning.

Til disse 270 kommuner skal tillægges Bornholms regionskommune, som er mere vanskelig at vurdere på grund af sammenlægningen fra 2002 med fem kommuner og et amt til i 2003 at have én regionskommune.

Kommunernes Landsforening har beregnet udviklingen her som en faldende skat fra en udskrivningsprocent på 33,7 i 2002 til 33,6 i 2003. Med den gældende definition af skattestoppet i forhold til kommuner og amter har omkring 6,5 procent af borgerne altså oplevet skattestigninger fra kommunernes side i 2003.

Denne definition er en selvstændig grund til, at regeringen kan have en interesse i ikke at få for megen debat og polemik om den økonomiske

ternationale politiksfenomen: sikkerheds- eller forsvarsdilemmaet, som er den simple erkendelse, at sikkerhed for et land er lig med usikkerhed for et andet land.

Øget oprustning for at styrke forsvaret og føle sikkerhed for et land skaber straks usikkerhed for potentielle modstandere, som så opruster endnu mere, og et rustningskapløb er sat i gang, der måske ender i MAD-situationen.

Kommunerne og amterne kan selvfølgelig ikke reagere på regeringens oprustning med lovgivningsmæssige modtræk med indbyggede modtrusler, men de kan komme med ét ultimativt mål og krav: kun at indgå aftaler, som de med sikkerhed ved kan overholdes. Og at sige nej tak, hvis aftalens overholdelse er tvivlsom.

Så hvor teaterordenen fra alle sider her for forhandlingerne kunne tyde på meget svære forhandlinger og muligt sammenbrud, så er det muligvis et helt andet MAD, som er undervejs. Nemlig en *Mutually Assured Deal*: En aftale, som begge parter er helt sikre på, holder.

Det har regeringen i hvert fald en klar interesse i, selv om man på overfladen har oprustet og givet sig selv nye magtmidler.

Ligesom atomvåben og andre militære magtmidler har det bedst med at ligge ubrugte i arsenalerne, gælder det samme også i vidt omfang kommunaløkonomiske våben.

Åben krig og konflikt kan måske styrke regeringer, hvis modstanderen er andre lande, men det samme gælder næppe, hvis modstanderen er landets egne amter og kommuner – og mange partifæller.

● Roger Buch, Humlehaven 6, Randers, er lektor, ph.d., cand.scient.pol.

